

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
biologiya fani o'qituvchisi

_____ *ning*
20__-20__-o'quv yilida 7-sinflar uchun
biologiya fanidan I chorak

DARS

ISHLANMALAR

№	O‘tiladigan mavzular rejasi	Soati	Dars o‘tkazish muddati	Dars o‘tkazilgan sana
1.	Biologiya – hayot haqidagi fan	1		
2.	Tirik organizmlarning xilmaxilligi	1		
3.	Bakteriyalar. Protoktistalar. Zamburug‘lar	1		
4.	O‘simliklarning xilmaxilligi. Sporali o‘simliklar	1		
5.	Urug‘li o‘simliklar	1		
6.	Umurtqasiz hayvonlarning xilmaxilligi	1		
7.	Umurtqali hayvonlarning xilmaxilligi. Baliqlar, amfibiyalar va reptiliyalar	1		
8.	Qushlar va sutemizuvchilar			
9.	Amaliy mashg‘ulot. O‘simlik va hayvonot dunyosining sistematik guruhlarini o‘rganish	1		
10.	Hujayra – tirik organizmlarning tuzilish birligi	1		
11.	To‘qimalar	1		
12.	Laboratoriya mashg‘uloti: 1. Kattalashtirib ko‘rsatuvchi asboblari 2. O‘simlik to‘qimasidan vaqtinchalik preparat tayyorlash	1		
13.	Gulli o‘simliklarning vegetativ organlari. Ildiz	1		
14.	Novda	1		
15.	Nazorat ishi-1	1		
16.	Amaliy mashg‘ulot. Vegetativ organlar metamorfozini o‘rganish	1		
17.	Nazorat ishi-2	1		
18.	O‘simliklarning generativ organlari. Gul	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Biologiya – hayot haqidagi fan

Darsning maqsadi:

Ta'limiy maqsad: o'quvchilarda mavzuga nisbatan qiziqish uyg'otiladi, ular mavzu asosida kerakli bilim va ko'nikmalar hosil qilish, mavzuga oid tarqatilgan topshiriqlarni yakka va guruh holatida o'rganib, o'zlashtirishga erishish. Suhbat-muhokama orqali o'quvchilarning ongi mavzuni qay darajada o'zlashtirganligini nazorat qilish.

Tarbiyaviy maqsad: hayvonot olamiga bo'lgan qiziqishlarini oshirish, tabiatni sevishtga, uni asrab-avaylashga undash, o'quvchilarni ekologik ta'lim-tarbiya ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish, nutq madaniyatini oshirish, o'z-o'zini boshqarishga yo'naltirish, hotirjamlik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish, o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytirish, darslik ustida mustaqil ishlash ko'nikmalari, nutq va muloqot madaniyatini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'zi yashab turgan hududdagi hayvonlarni taniy olish, ularning nomlarini va yozilishini bilish.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

hayvonot dunyosi haqidagi ma'lumotlarni qaysi axborot vositalaridan olishni bilish, ulardan foydalana olish, hayvonot olami haqidagi ma'lumotlarni ajrata olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi, interfaol.

Dars jihozi: tarqatma materiallar, darlik, tarsviriy san'at turlariga doir ko'rgazmalar, rasmlar, qalamlar, rasm daftari.

Texnik jihozlar: proyektor, kompyuter, multimedia, slaydlar.

Darsning metodi: og'zaki, suhbat, amaliy va savol-javob.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o'tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko'zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Tirik organizmlar tabiatning muhim qismidir. Sayyora mizda tirik organizmlar juda xilma-xil. Bular bakteriya, protoktista, zamburug‘, o‘simlik va hayvonlardir (1.1-rasm). Yerning tirik organizmlar yashaydigan qobig‘i **biosfera** (yunoncha *bios* – “hayot” va *sfera* – “shar”) deyiladi. Biosferaga atmosferaning pastki qatlamlari, gidrosfera, litosferaning yuqori qatlami kiradi. Biosfera ning yuqori chega rasi ozon ekrani bilan belgilanadi. U quyoshning tirik organizmlar uchun halokatli bo‘lgan ultrabinafsha nurlarini qaytaradi. “Biologiya” atamasi yunoncha *bios* – “hayot” va *logos* – “ta’limot” so‘zlaridan kelib chiqqan. Biologiya tirik organizmlarning tuzili-shi va hayotiy faoliyati, xilmaxilligi, tari xiy va individual rivojlanish qonuniyatlarini, shuningdek, insonning tirik tabiatga ta’siri rini o‘rganadi. Tirik organizmlarning tuzilishi, hayoti, tabiatdagi ahamiyatini yaxshi anglagan holda inson ulardan samarali foydalanadi. Masalan, madaniy o‘simliklar hosilini begona o‘t va zararkunandalardan, o‘z sog‘lig‘ini kasalliklardan himoya qiladi, noyob va yo‘qolib borayotgan o‘simlik va hayvon turlarini muhofaza qiladi. Zamonaviy biologiya ko‘plab sohalarni o‘z ichiga oladi (1.2-rasm). Barcha tirik organizmlar bir-biri va atrof-muhit bilan chambarchas bog‘liq. Tirik organizmlar atrof-muhitga ta’sir qiladi va ularning mavjudligi muhit sharoitlariga bog‘liq. **Biologiyaning inson hayotidagi ahamiyati.** Biologiya oldida inson salomatligini asrash, sifatli oziq-ovqat bilan ta’minlash va sayyoramizdagi organizmlar xilmaxilligini saqlash kabi dolzarb muammolar mavjud. Biologiya sohasida olib borilayotgan tadqiqotlar yuqoridagi masalalarni hal qilishga qaratilgan bo‘lib, biologiya tibbiyot, qishloq xo‘jaligi, oziq-ovqat sanoati, yengil sanoat va boshqa sohalar bilan chambarchas bog‘liq. Insonlar salomatligi uchun foydalaniladigan dori vositalari o‘simliklar va mikroorganizmlar faoliyatida hosil bo‘ladigan mahsulotlardan tayyorlanadi. Biologik qonuniyatlarni bilish kasalliklarni davolash va ularning oldini olishga yordam beradi. Qishloq xo‘jaligining muvaffaqiyatli rivojlanishi o‘simlik navlari va hayvon zotlarini yaxshilash hamda yangilarini yaratish bilan shug‘ullanadigan seleksioner biologlarga bog‘liq. Tirik organizmlar sanoatda ham keng qo‘llanadi. Ayrim bakteriyalar va zamburug‘lar faoliyati tufayli tvorog, qatiq, yogurt va pishloq kabi sut mahsulotlari olinadi.

1.3-rasm. Biologiya bilan bog‘liq kasblar.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

1. Biologiya fani nimani o‘rganadi?
2. Bioekolog, ekolog-injener, landshaft dizayneri kabi kasb egalari faoliyati nimadan iborat?

V. Darsni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O‘IBDO‘: _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Tirik organizmlarning xilma xilligi

Darsning maqsadi:

Ta'limiy maqsad: o'quvchilarda mavzuga nisbatan qiziqish uyg'otiladi, ular mavzu asosida kerakli bilim va ko'nikmalar hosil qilish, mavzuga oid tarqatilgan topshiriqlarni yakka va guruh holatida o'rganib, o'zlashtirishga erishish. Suhbat-muhokama orqali o'quvchilarning ongi mavzuni qay darajada o'zlashtirganligini nazorat qilish.

Tarbiyaviy maqsad: hayvonot olamiga bo'lgan qiziqishlarini oshirish, tabiatni sevishtga, uni asrab-avaylashga undash, o'quvchilarni ekologik ta'lim-tarbiya ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish, nutq madaniyatini oshirish, o'z-o'zini boshqarishga yo'naltirish, hotirjamlik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish, o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytirish, darslik ustida mustaqil ishlash ko'nikmalari, nutq va muloqot madaniyatini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

shaxsiy o'quv maqsadlarini, zoologiya fanining mavzularini o'rganishda, referat mavzusini tanlashda oldiga qo'yilgan maqsadini ifoda eta olish;

hayvonot olami haqidagi o'rganganlarini, bilim va tajribalarni mustaqil ravishda muntazam oshirib borish; tabiatda o'z xatti-harakatlari bilan o'zini nazorat qila olish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

jamiyatda o'z o'rnini bilgan holda tabiatdagi voqea va jarayonlarga daxldorlikni his etish va hayvonotlarni muhofaza qilish ishlarida faol ishtirok qila olishi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi, interfaol.

Dars jihozi: tarqatma materiallar, darlik, tarsviriy san'at turlariga doir ko'rgazmalar, rasmlar, qalamlar, rasm daftari.

Texnik jihozlar: proyektor, kompyuter, multimedia, slaydlar.

Darsning metodi: og'zaki, suhbat, amaliy va savol-javob.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o'tkazish,

uy vazifasini bajarilishini ko'zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Sayyoramizda yashaydigan tirik organizmlar hayrat-lanarli darajada xilma-xil. Yerdagi tirik organizmlarning nechta turi mavjud? Olimlarning taxminiy hisob-kitoblariga ko'ra, dunyoda 8 millionga yaqin organizm turlari mavjud bo'lib, ularning 2 mln ga yaqini o'rganilgan. Sayyoramizdagi hayotning xilmaxilligini o'rganish qulay bo'lishi uchun ularni ma'lum tartibga keltirish, ya'ni organizmlarni muayyan xususiyatlariga ko'ra tizimlashtirish zarur. Tirik organizmlarning qaysi xususiyatlari muhim? Masalan, agronomlar o'simliklarni yovvoyi va madaniy, sabzavot va mevali o'simliklarga ajratadilar. Dorishunoslar esa o'simliklarni shifobaxshlik xususiyatlariga ko'ra klassifikatsiya qiladilar. Bu tasniflarning barchasi muhim, ammo ular faqat iqtisodiy vazifalarni hal etishga qaratilgan. Barcha tirik organizmlar uchun umumiy bo'lgan klassifikatsiyani qanday yaratish mumkin? Ushbu muammoni o'zaro qarindoshlik darajasiga ko'ra sistematika fani hal etadi. Sistematika tirik organizmlarni tashqi va ichki tuzilishidagi o'xshashlik darajasiga qarab ma'lum tartibga – sistema (tizim)ga solish bilan shug'ullanadi. *Ikki o'quvchi bahslashib qoldi. 1-o'quvchi: kitlarning tashqi tuzilishi akulalarga o'xshaydi, har ikkisi ham dengiz hayvoni, shuning uchun kit va akula baliqlar hisoblanadi.*

Oq akula

Yuragi ikki kamerali, qon aylanish doirasi bitta.
Jabralar bilan nafas oladi.
Sovuqqonli hayvon

Ko'k kit

Yuragi to'rt kamerali, qon aylanish doirasi ikkita.
O'pkalar bilan nafas oladi.
Issiqqonli hayvon

Organizmlarning qarindoshlik darajasini baholash uchun, albatta, bir emas, balki barcha organlar sistemalarini taqqoslash hamda taqqoslanayotgan organizmlar tuzilishidagi o'xshash va farqli jihatlarini aniqlash muhim. Shunday qilib, taqqoslash metodidan foydalanib organizmlar sistematik guruhlarga birlashtiriladi.

Organik olamning zamonaviy sistematikasi. Hozirgi vaqtda organizmlarning tuzilishi va kelib chiqishi umumiyligi nuqtayi nazaridan organik olam sistematikasi qabul qilingan. Tirik organizmlar kelib chiqishi, o'xshashlik darajasi va tarixiy rivojlanishiga qarab guruhlar – **sistematik birlik**larga birlashtiriladi. Organik olam sistematikasidagi eng kichik birlik tur hisoblanadi. Har qanday organizm ma'lum bir turga mansub.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

1. Eng yirik sistematik birlik qanday nomlanadi?
2. Biologiyada sistematiikaning ahamiyati nimada?
3. Nima uchun fanda tirik organizmlarni qo'sh nom bilan atash qabul qilingan?

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com. vab-sayiti orqali o'zingiz uchun kerakli hujjatlarni yuklab olishingiz mumkin.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

37 listdan iborat astranomiya fanidan 7-sinf I chorak konspektini to'loq holda olish uchun telegramdan yozing.

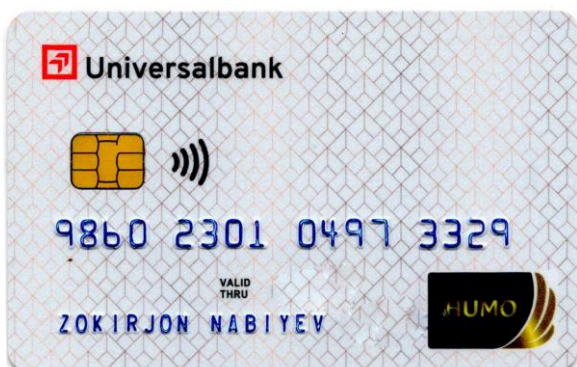

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyeu Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi. To'liq holda olganingizdan so'ng: Faqat o'zingiz uchun foydalaning. Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham. Internet orqali vab-saytlarga joylamang. Kanal va gruppalariga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT QILMANG.

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud.

- 1. 1-11-Sinflar uchun kelajak soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar va tezislar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Maktab ish hujjatlari**
- 9. Direktor ish hujjatlari**
- 10. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 11.O'IBDO' ish hujjatlari**
- 12.Psixolog hujjatlari**
- 13.Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 14.Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 15.Besh tashabbus hujjatlari**
- 16. Ommalashtirish uchun dars ishlanmalar va ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**